

ítélete

13.P.20.125/2013/18.

- [1] A felperes és a perben nem álló bank, valamint az jelzálogbank (a bank és a jelzálogbank együtt a továbbiakban: hitelezők) közjegyzői okiratba foglaltan 2005. július 21-én ingatlan jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott jelzálog típusú hitel kölcsönszerződés elnevezésű szerződést kötöttek a felperessel, és egyetemleges kötelezettséget vállaltak arra, hogy CHF-ben

nyilvántartott 3.700.000 forint összegű kölcsönt adnak a felperesnek, aki vállalta a devizában nyilvántartott kölcsön - az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével megállapított - forint ellenértékének visszafizetését, valamint járulékainak (ügyleti kamat, kezelési költség) megfizetését. A törlesztő részletek számát 120 egységben határozták meg, A tőke és a hiteldíj (kamat, kezelési költség) havonta minden hónap 4. napján vált esedékessé, egyenletes törlesztéssel, a törlesztés kezdete (az első törlesztő részlet esedékessége) a kölcsönösszegeből az első folyósítást követő hónap 4. napja volt. A szerződésről készült közjegyzői okirat aláírásának napján a törlesztő részlet összege a bank által 2005. július 21-én alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével 289,5 CHF volt. Az egyes törlesztő részletek forint összegét a bank az általa alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján határozta meg, a hiteldíj változó mértékű volt. A kölcsönt a jelzálogbank javára alapított jelzálogjog biztosította, az erre vonatkozó szerződésben a kölcsön összegét 23.602,96 CHF-ben jelölték meg. A szerződés megkötését megelőzően, 2005. május 31-én a felperes kockázatfeltáró nyilatkozatot írt alá, amelyben - továbbiak mellett - kijelentette, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét megértette, a felmerülő kockázatot viseli.

A felperes fizetési kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget, ezért a bank a szerződést 2008. március 6-án közjegyzői okiratba foglaltan azonnali hatállyal felmondta, 2008. április 17-én követelését az alperesre engedményezte, aki közokirat záradékolásával végrehajtást kezdeményezett a felperes ellen.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [2] A felperes keresete az ellene indult végrehajtás megszüntetésére irányult. Arra hivatkozott, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, mivel az alapjául szolgáló fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés érvénytelen továbbiak mellett azért, mert nem tartalmazza annak tárgyát, a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat. Azért is érvénytelen a kölcsönszerződés, mert jogszabály megkerülésére irányuló befektetési ügyletnek minősül, továbbá jóerkölcsebe is ütközik, mert az árfolyamváltozásból eredő tőke- és kamatkockázatot egyoldalúan rá, mint fogyasztóra telepítette.

- [3] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a szerződő felek érvényesen szerződtek.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megszüntette a végrehajtást. Ítélete indokolásában - továbbiak mellett - kifejtette, hogy a perbeli szerződés nem tartalmazza egyértelműen annak tárgyát, azaz a kölcsön összegét, hiszen az adott kölcsön devizaalapú, a visszafizetendő tőke összege nem 3.700.000 forint, hanem a

folyósítás napján alkalmazott árfolyamtól függően CHF-ben meghatározott összeg, és a szerződésnek ezt is tartalmaznia kellene. A szerződés ugyan tartalmazza a törlesztő részletek számát, de nem határozza meg a teljesítendő részletek forint összegét és nincs olyan rendelkezés sem, amely alapján egyértelműen kiszámítható lenne. A szerződés – továbbiak mellett – a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) és e) pontjaiba ütközik, semmis, indokolt a végrehajtás megszüntetése. Az elsőfokú bíróság a felperes által eshetőlegesen megjelölt érvénytelenségi okokat nem vizsgálta.

- [5] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és elutasította a keresetet. Döntését azzal indokolta, hogy a szerződő felek a kölcsön összegét lerovó pénznemben 3.700.000 forintban határozták meg, rögzítették azt is, hogy a devizában kifejezett egyenérték átszámítására a folyósítás napján kerül sor, és meghatározták azon árfolyamnemet (a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyam), amin az átszámítás alapul. A szerződés rendelkezései alapján a kölcsön összege kirovó pénznemben is meghatározható, a szerződés nem sérti a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontjában foglaltakat, megfelel a 6/2013. és az 1/2016. PJE jogegységi határozatokban foglaltaknak is. Kiszámítható módon tartalmazza továbbá a szerződés a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat, így megfelel a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjában írtaknak. Kitért arra is a jogerős ítélet, hogy a hitelezők által nyújtott szolgáltatás nem befektetési szolgáltatás, a hitelezők kölcsönt nyújtottak a felperesnek, nem befektetési szolgáltatási tevékenységet végeztek. Végül rámutatott a másodfokú bíróság, hogy a perbeli deviza alapú kölcsönszerződés – mint szerződéstípus – önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál (jelen esetben a felperesnél) jelentkezik, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása iránt – a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelése szerint a kölcsön devizaösszegét nem tartalmazza a szerződés, nem ismerhette meg, hogy a deviza kamatparitás összefüggése folytán mennyi lesz a deviza kölcsöne. A jogerős ítélet sérti az uniós jog elsődlegességét is, hiszen az 1/2016. PJE jogegységi határozat kiszámíthatósági tételére hivatkozik, azonban a Kúria jogértelmezése nem írhatja felül az uniós jog implementált fogyasztóvédelmi rendelkezéseit. A másodfokú bíróságnak a Kúria kiszámíthatósági irányutatását döntése során félre kellett volna tennie. A perbeli szerződésben csak annak aláírása napjára meghatározott deviza összeget rögzítették, azonban a törlesztések devizaösszege a törlesztési időpontokban a szerződésben nem szerepel, a kiszámíthatósági irányutatást nemcsak a szerződés tárgya, hanem a törlesztő részletek esetében sem

lehetett volna alkalmazni. A másodfokú bíróság nem foglalkozott a befektetési ügyletre vonatkozó kereseti érvelésével. Az általa megjelölt jogalap - jogszabály megkerülésére irányuló befektetési ügylet semmissége - nem kötötte a másodfokú bíróságot, azonban a bíróság elmulasztotta hivatalból vizsgálni a követelés végrehajthatóságát, így azt, hogy a követelés bírósági úton érvényesíthető-e vagy sem. Ez a Kúriának is hivatalbóli feladata a felülvizsgálati eljárásban. A „Kúria egész devizahiteles bírósági doktrínáját megdönti a törvényi (DH 2 törvény) részletes elszámolás egyezősége a devizapár árfolyamfogadás elszámolásával”. Keresetében a devizakockázatot egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztóra telepítő szerződési rendelkezés érvénytelensége körében a jóerkölcsbe ütközésre hivatkozott, ez azonban nem kellett, hogy kösse a másodfokú bíróságot, indokait tartalmilag a deviza árfolyamkockázat kikötés tisztességtelenségére hivatkozásnak kellett volna tekinteni és így kellett volna elbírálni, a 2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjának felhívásával a tisztességtelen kikötés egész szerződést megdöntő érvénytelenségét kellett volna felülbírálat tárgyává tenni. Indítványozta az Egri Törvényszék 1.Pf.20.005/2017/8. számú jogerős ítélete ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelme folytán indult felülvizsgálati ügy egyesítését jelen ügghöz, mivel a két végrehajtási per tárgya egymással szorosan összefügg.

[7] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[8] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[9] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében és a 275.§ (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[10] Az adott esetben a jogerős ítéleti döntés nem jogszabálysértő, a Kúria egyetért annak helytálló indokaival is, azokat megismételni nem kívánja, csupán a felülvizsgálati kérelem többirányú érvelése kapcsán - az érvektől részben eltérő sorrendben - mutat rá a következőkre:

[11] A felperes által egyesíteni kért Pfv.I.20.416/2018. számú felülvizsgálati ügyet a Kúria 2018. december 6-án meghozott határozatával befejezte, azaz a jelen felülvizsgálati kérelem elbírálásakor a Pfv.I.20.416/2018. számú felülvizsgálati ügy már nem volt folyamatban, ebből következően a felülvizsgálati ügyek egyesítésének lehetősége már nem állt fenn.

- [12] A szerződő felek a kölcsön összegét 3.700.000 forintban határozták meg és úgy rendelkeztek, hogy a kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik. Az 1/2016. PJE jogegységi határozat 1. pontjában foglaltak értelmében a deviza alapú fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés - ide érve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg feltéve, hogy az így meghatározott kölcsön összeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor az akkor irányadó árfolyam figyelembe vételével. A perbeli szerződés az előbbiekben vázolt feltételeknek megfelel, a másodfokú bíróság álláspontjának megfelelően nem ütközik a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés a) pontjába, továbbá nem ellentétes a 6/2013. és az 1/2016. PJE jogegységi határozatokban írtakkal sem. Az adott jogegységi határozatok a Kúria gyakorlatát összegzik, kötelezően alkalmazandó útmutatásul szolgálnak a bíróságoknak arra, hogy egy adott jogszabályt miként kell értelmezniük, így azt a Kúriának is kötelező jelleggel kell alkalmaznia a döntéseiben és ez az alkalmazási kötelezettség az adott perben másodfokon eljárt bíróságra is vonatkozik. A felperes nem állíthatja alappal azt, hogy nem volt ismert előtte a kölcsön deviza összege, hiszen a kölcsön visszafizetésének biztosítására szolgáló jelzálogszerződésben a kölcsön összegét a szerződő felek 23.602,96 CHF-ben jelölték meg.
- [13] A szerződő felek a bank által 2005. július 21-én alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembe vételével a törlesztő részlet összegét 289,5 CHF-ben határozták meg. Az egyes törlesztő részletek forint összegét a bank által alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján lehetett meghatározni. A további törlesztő részletet a deviza árfolyamváltozás, illetve ebből is adódóan a hiteldíj (kamat és kezelési költség) változásai miatt nem lehetett szerződéskötéskor előre meghatározni, de a szerződésben foglaltak alapján azokat ki lehetett számítani. A kölcsön tőkeösszege adott volt, az megfelelt 3.700.000 forintnak a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmaz deviza vételi árfolyamon számított CHF értékének, ezt az összeget kellett a felperesnek törlesztenie a 120 hónapos futamidő alatt. A törlesztő részletek száma tehát 120 egység volt, egyenletes törlesztéssel kellett törleszteni a tőkét és megfizetni a hiteldíjat (kamat és kezelési költség) minden hónap 4. napján. A CHF-ben meghatározott tőke összegét el kellett osztani 120 egyenlő részre és ez az összeg, valamint a hiteldíj összege jelentette a törlesztő részleteket. Ennek a forint összege a deviza árfolyamváltozások és a hiteldíj esetleges változásai folytán előre

ugyancsak nem volt meghatározható, de az aktuális időszakra kiszámítható volt. Az 1/2016. PJE jogegységi határozat 2. pontjában foglaltak értelmében a deviza alapú fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztő részletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztő részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható. Ezen feltételeknek a perbeli kölcsönszerződés ugyancsak megfelel.

- [14] A felülvizsgálati érveléssel ellentétben a másodfokú bíróság abból a szempontból is vizsgálta a perbeli szerződést, hogy az befektetési ügyletnek minősül-e és arra a következtetésre jutott, hogy a hitelezők által nyújtott szolgáltatás nem befektetési szolgáltatás, a hitelezők kölcsönt adtak a felperesnek, nem pedig befektetési szolgáltatási tevékenységet végeztek.
- [15] A másodfokú bíróság elutasította a felperes keresetét, ezáltal döntött abban a kérdésben, hogy nem indokolt a felperes elleni végrehajtás megszüntetése, azaz állást foglalt arról, hogy az alperes érvényesítheti követelését a felperessel szemben, az alperes követelése végrehajtható.
- [16] A keresetlevélnek tartalmaznia kell - továbbiak mellett - az érvényesíteni kívánt jogot, azaz a kereset tárgyát, mégpedig az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak a megjelölése mellett. A bíróság a kereseti tényállásban előadottakhoz, valamint a kereset tárgyához, tehát a fél által érvényesíteni kívánt joghoz is általában kötve van. A felperesnek az érvényesíteni kívánt jogra vonatkozó minden releváns tényről elő kell adnia. Mindenképpen a felperes feladata tehát a tényalap megjelölése, amely a jelen esetben annak a megfogalmazását is jelenti, hogy miért nem fogadható el számára az adott szerződés, vagy szerződéses rendelkezés. Ez adja meg a bíróság eljárásának az alapját, ez jelöli ki a bíróság vizsgálatának kereteit, ez a kereset jogalapja.
- Az adott esetben a jogi képviselővel eljáró felperes előadta, hogy - továbbiak mellett - azért nem fogadható el számára a perbeli szerződés, mert a forint/CHF árfolyam különbözet tőke és kamatkockázatának reá terhelése jóerkölsbe ütközik. A felperes tehát egyértelműen meghatározta keresetének jogalapját, ezzel kijelölte a bíróság vizsgálatának kereteit. Az elsőfokú bíróság a felperes által eshetőlegesen megjelölt érvénytelenségi okot nem

vizsgálta, azonban a másodfokú bíróság állást foglalt abban, hogy a perbeli deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat a felperesnél jelentkezik, nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. Nem képezte a másodfokú bíróság feladatát az, hogy a felperes által megjelölt tényalaphoz képest más tényalapon vizsgálja a keresetet: a bíróság a jogviszonyt a jogszabályoknak megfelelően minősítheti, azonban kötve van a kereseti tényállásban előadottakhoz, a fél által előadott tényekhez. Általános eljárásjogi alapelv az, hogy a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakyszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe, ez azonban nem azt jelenti, hogy a másodfokú bíróságnak az lett volna a kötelezettsége - a felperes felülvizsgálati érvelése szerint -, hogy a devizakockázat egyoldalú és indokolatlan, a fogyasztóra telepítő szerződési rendelkezés jóerkölcsbe ütközésére vonatkozó felperesi érvelést az árfolyamkockázat kikötés tisztességtelenségére vonatkozó hivatkozásnak tekintse és bírálja el.

- [17] A kifejtettekből következően a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [18] A Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazásra kerülő Pp. 78.§ (1) bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes viseli a saját felülvizsgálati költségét. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, megtérítést igénylő felülvizsgálati költsége nem merült fel, ezért erről a Kúria nem rendelkezett.
- [19] A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13.§ (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a 14.§-ban foglaltak alapján az állam viseli.
- [20] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2019. január 30.

. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró,
dr. Varga Edit s.k. bíró

A kiadmány

hitelélül:

BB

bíróági
ügyintéző